

Accountantsverslag

Veiligheidsregio Haaglanden

Boekjaar 2018

Aan het bestuur van
Veiligheidsregio Haaglanden

Den Haag, 1 april 2019

Geacht bestuur,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2018 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden (hierna: VRH) te controleren. Dit accountantsverslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van VRH.

In dit verslag lichten wij toe welke overwegingen plaats hebben gevonden bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de werkzaamheden die zijn toegepast bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening.

Wij hebben bij de jaarrekening over boekjaar 2018 een goedkeurende controleverklaring verstrekt ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. De bevindingen in dit verslag doen dan ook geen afbreuk aan ons oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij hebben het concept accountantsverslag toegelicht en besproken met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij bedanken de medewerkers van de VRH voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. R. Buitenhuis RA
Director

Inhouds- opgave

Bestuurlijke samenvatting controle 2018	5
Belangrijkste bevindingen uit onze controle	8
Interne beheersing	18
Rechtmatigheidsmededeling	20
 Bijlagen	
Bijlage A – SiSa-bijlage	22
Bijlage B – Reikwijdte van de controlewerkzaamheden	23
Bijlage C – Onafhankelijkheid	24
Bijlage D – Geconstateerde controleverschillen	25
Bijlage E – Controleaanpak	26

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Conclusies jaarrekeningcontrole 2018

Kernpunt	Uitkomst
Goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid	Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de VRH een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva per 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten.
Goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid	Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording	Wij hebben de WNT-verantwoording van de VRH gecontroleerd met inachtneming van het controleprotocol WNT. Wij kunnen concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen. In onze controleverklaring is een specifieke alinea opgenomen ter benadrukking van aangelegenheden. Deze bepaling komt terug in alle controleverklaringen met betrekking tot de WNT 2018 omdat de cumulatiebepaling met betrekking tot beloning van topfunctionarissen door accountants niet controleerbaar is.
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	Op grond van ons onderzoek naar de SiSa-bijlage van de jaarrekening hebben wij geen bevindingen geconstateerd.
Jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met het BBV en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en het jaarverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent de Gemeenschappelijke Regeling en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Bestuurlijke samenvatting controle 2018

Conclusies jaarrekeningcontrole 2018

Kernpunt	Uitkomst
Interne beheersing	Wij hebben de processen van interne beheersing in het kader van de verantwoording van de jaarrekening beoordeeld. In z'n algemeenheid zijn wij van mening dat de interne beheersmaatregelen binnen de VRH voldoende zichtbaar zijn vastgelegd en dat deze maatregelen ook als zodanig bestaan en werken.
Automatiseringsomgeving	Wij hebben de automatiseringsomgeving getoetst in het kader van de jaarrekeningcontrole. Hierbij zijn enkele verbetermogelijkheden geïdentificeerd. Wij hebben specifieke werkzaamheden verricht aan de migratie van Exact naar Unit4. Hieruit blijkt dat de risico's die samenhangen met de migratie en een impact hebben op de jaarrekening toereikend zijn afgedekt.
Financiële positie	De algemene reserve (na de voorgestelde verlaging) bedraagt per ultimo boekjaar € 1.406.000. Als er naar de verhouding ten opzichte van het weerstandsvermogen wordt gekeken dan blijkt dat het benodigde weerstandsvermogen gelijk is aan de algemene reserve. De financiële positie die je hieruit kan afleiden kwalificeren wij als voldoende.
Voorziening groot onderhoud	Wij hebben geconstateerd dat er geen analyse beschikbaar was van de gemaakte onderhoudskosten versus de begrote kosten conform de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Deze is n onderling overleg alsnog opgesteld. Naar aanleiding van deze analyse is er een correctie doorgevoerd op de onderhoudsuitgaven die ten laste van de voorziening groot onderhoud waren gebracht.

Belangrijkste bevindingen uit onze controle

Een goedkeurend oordeel bij uw jaarrekening

Een goedkeurende verklaring over getrouwheid en rechtmatigheid

De door ons geconstateerde ongecorrigeerde controleverschillen inzake getrouwheid en rechtmatigheid blijven binnen de door u gestelde goedkeuringstoleranties. Daarom geeft onze controleverklaring de volgende oordelen:

Getrouwheid	Goedkeurend
Rechtmatigheid	Goedkeurend

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening hebben wij de goedkeuringstolerantie gehanteerd in overeenstemming met het Besluit Accountscontrole Decentrale Overheden (BADO). U heeft geen lagere marge vastgesteld waardoor wij het wettelijke kader als uitgangspunt hebben gehanteerd. Hieruit volgt dat wij voor de jaarrekening een tolerantie voor fouten van € 980.000 (1% van de totale lasten inclusief dotaties in reserves) hebben gehanteerd en een voor onzekerheden een tolerantie van € 2.940.000 (3% van de totale lasten inclusief dotaties in reserves).

In dit accountantsverslag worden fouten en onzekerheden gerapporteerd die de door u vastgestelde rapportagetolerantie van € 245.000 (conform het controleprotocol 25% van de goedkeuringstolerantie) overschrijden en worden overige bijzonderheden die van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening door uw bestuur gerapporteerd.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het BBV

De directie en het bestuur hebben in de jaarrekening 2018 de voorschriften van het BBV gevolgd. Dit betekent dat geen materiële alternatieve verwerkingswijzen zijn gehanteerd.

Daarnaast zijn naar onze mening gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

De VRH heeft gedurende 2018 geen vrijwillige wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de Wet op de gemeenschappelijke regelingen is opgesteld en verenigbaar is met de jaarrekening. Verder hebben wij vastgesteld dat de verplichte paragrafen zijn toegevoegd.

Anticumulatie bepaling WNT

Met ingang van boekjaar 2018 dienen ook de ontvangen vergoedingen die bij andere WNT plichtige instellingen zijn ontvangen te worden verantwoord in de WNT verantwoording. Aangezien het voor ons niet mogelijk is de volledigheid vast te stellen van de dienstbetrekkingen en de ontvangen vergoedingen, is in het WNT controleprotocol opgenomen dat wij de anticumulatiebepaling niet hoeven te controleren. In onze controleverklaring is dit ook als zodanig toegelicht.

Een goedkeurend oordeel bij uw jaarrekening

Gemaakte schattingen in de jaarrekening

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het bestuur belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het bestuur heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende toelichting. Voor wat betreft de belangrijkste schattingen die ook in het voorgaande jaar relevant waren, is onze conclusie dat deze gebaseerd zijn op consistente uitgangspunten en veronderstellingen.

Gemaakte schatting	2018	2017
Waardering van uw materiële vaste activa <u>Toelichting:</u> <i>Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de materiële vaste activa een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw materiële vaste activa.</i>	●	●
Voorziening groot onderhoud <u>Toelichting:</u> <i>De gemaakte schattingen met betrekking tot de voorziening groot onderhoud zijn evenwichtig in de zin dat er een deugdelijke onderbouwing beschikbaar is. Op het gebied van analyse van realisatie versus begroting zijn nog verbeteringen noodzakelijk. Wij hebben controleverschillen geconstateerd met betrekking tot deze post. Deze zijn gecorrigeerd in de jaarrekening</i>	●	●

Legenda status:
 ● = evenwichtig
 ● = optimistisch
 ● = voorzichtig
 ● = controleverschil

Bevindingen

2.1 Omzetting leningen

Eind 2018 is besloten een drietal leningen één op één om te zetten naar leningen met een lagere rentelast. De besparing die is gerealiseerd op de rentelasten voor de komende jaren bedraagt totaal (nominaal, na aftrek van de boeterente) € 358.000.

Er is voor het omzetten € 438.000 aan boeterente betaald. Deze boeterente is in 1 keer ten laste gebracht van het resultaat 2018. De bepalingen binnen het BBV geven in geval van herfinanciering de mogelijkheid de boeterente te activeren en af te schrijven over maximaal de duur van de leningen, maar ook om de boeterente in één keer ten laste van het resultaat te brengen.

In de financiële verordening van de VRH is geen bepaling opgenomen hoe om te gaan met boeterente. Er is er nu voor gekozen om de boeterente in 1 keer ten laste van het resultaat te brengen. Wij adviseren in de financieel verordening een paragraaf op te nemen hoe om te gaan met boeterente in geval van herfinanciering.

2.2 Voorziening groot onderhoud

Wij hebben geconstateerd dat ten tijde van de controle van de jaarrekening 2018 er geen interne analyse beschikbaar was van de verantwoorde groot onderhoudsuitgaven. Wij hebben derhalve in overleg deze analyse alsnog laten uitvoeren. Naar aanleiding van deze analyse is gebleken dat een bedrag van € 195.000 ten onrechte ten laste van de voorziening was gebracht. Dit is ook gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening. De verschillen worden veroorzaakt doordat een aantal onderhoudslasten en investeringen die niet waren begroot ten laste van de onderhoudsvoorziening zijn gebracht.

Wij hebben geconstateerd dat de kwaliteit van de onderbouwing van de onderhoudsvoorziening toereikend is. Wel merken wij op dat de inrichting van de voorziening een hoog detailniveau heeft.

Doordat er geconstateerd is dat de prijs van de begrote werkzaamheden hoger is dan de gerealiseerde lasten is het onzeker of de begrote bedragen in de onderhoudsbegroting juist zijn. Wij hebben daarom het lagere prijsniveau in de realisatie van 2018 geprojecteerd op de totale voorziening. Dit deel (van € 675.000) hebben wij als onzeker aangemerkt.

Wij adviseren om te analyseren of het prijsniveau in de voorziening juist is en daarnaast periodiek, doch ten minste eens per jaar, een analyse uit te voeren op de gemaakte uitgaven voor groot onderhoud en het MJOP te beoordelen aan de hand van de uitkomsten van deze analyse.

2.3 Extra bijdrage BDUR inzake LMS

Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft in het kader van de invoering van de landelijke meldkamer (LMS) een eenmalige bijdrage toegekend van € 0,5 miljoen ter bestrijding van frictiekosten en andere kosten die met de invoering van de LMS gepaard gaan.

Aangezien er geen concrete verplichtingen zijn voor de VRH uit hoofde van de invoering van de LMS en er ook geen voorwaarden aan deze bijdrage zijn gesteld door het Ministerie, is deze bijdrage verantwoord als opbrengst in 2018 en tegelijkertijd een bestemmingsreserve gevormd voor het zelfde bedrag.

2.4 Bijdrage politie meldkamer

In 2018 heeft de VR een teruggave ontvangen van de politie € 308.000 uit hoofde van efficiency voordelen die zijn gerealiseerd met de gezamenlijke meldkamer. Deze bijdrage is als opbrengst verantwoord in de jaarrekening 2018

Bevindingen

2.5 Migratie Unit4 Business World

In 2018 is na een lange voorbereidingstijd de migratie van Exact naar Unit4 gerealiseerd. In onze managementletter hebben wij reeds gerapporteerd over onze bevindingen met betrekking tot de logische toegangsbeveiliging. In het kader van de controle van de jaarrekening hebben wij specifieke werkzaamheden verricht om zekerheid te krijgen over de uitgevoerde migratie. Op basis van deze werkzaamheden is toereikende controle-informatie verkregen.

Wij hebben begrepen dat de applicatie ondanks de zorgvuldige voorbereidingen gedurende het jaar nog niet volledig naar verwachting gefunctioneerd. In 2018 zijn nog meerdere aanpassingen verwerkt, waarna de applicatie naar behoren werkt. Dit heeft zijn impact gehad op het administratieve proces. Ook tijdens de jaarrekeningcontrole heeft dat zijn invloed gehad bij het vaststellen van aansluitingen tussen verantwoorde saldi met onderliggende documentatie. Deze aansluitingen zijn uiteindelijk gerealiseerd. Wij adviseren om het proces administratieve aansluitingen te evalueren en er voor te zorgen dat in de reguliere cyclus worden meegenomen.

Proces	Uitgevoerde werkzaamheden
Inrichten grootboekadministratie	- Wij hebben vastgesteld dat de eindbalans van 2017 aansluit met de beginbalans van 2018; - Vastgesteld dat de begroting 2018 juist in Unit4 is opgenomen.
Conversie / overdracht van crediteuren- en debiteurengegevens.	- Wij hebben vastgesteld dat het saldo van de debiteuren en crediteuren correct is overgenomen. - De afloop van openstaande debiteuren/crediteuren is gecontroleerd. - De juistheid van betalingen is gecontroleerd middels een steekproef.
Inrichten mandaatregeling	Wij hebben vastgesteld dat de mandaatregeling in Unit4 aansluit met de door het bestuur vastgesteld mandaatregeling.

De financiële positie van de VRH

Resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat over het jaar 2018 bedraagt € 1.439.000 voordelig ten opzichte van het een begroot resultaat van +/- 535.000. Hieronder hebben wij de verschillen tussen de gewijzigde begroting en realisatie weergegeven.

Tabel resultaat 2018 ten opzichte van de gewijzigde begroting (x € 1.000)

	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Verschil
Totale lasten	97.416	98.018	-/- 602
Totale baten	96.881	99.457	2.576
Totaal saldo van baten en lasten	-/- 535	1.439	1.974
Mutatie in de reserves	615	-/- 88	-/-703
Gerealiseerd resultaat	80	1.351	1.271

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn uitgebreid toegelicht in de paragraaf 5.5 van de jaarrekening. De belangrijkste en meest opvallende posten welke leiden tot het gerealiseerde resultaat zijn hiernaast weergegeven.

Afwijking (x € 1.000)	Voordelig	Nadelig
1. Extra bijdrage LMS	500	
2. Extra bijdrage politie inzake Meldkamer	308	
3. Extra opbrengsten ivm verkoop kazerne Haagse Hout	850	
4. Hogere afschrijving ivm verkoop kazerne Haagse Hout		785
5. Niet begrote opbrengsten uitleen personeel	432	
6. Overige	486	(183)
Totaal	2.576	602

De financiële positie van de VRH

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2018 is gevoerd.

De berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt voor het voorstel tot verlaging € 1,45 miljoen (2017: € 1,46 miljoen).

De VRH heeft op basis van een risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van € 1,40 miljoen (2017: € 1,45 miljoen). De grootste door uw Gemeenschappelijke Regeling geïdentificeerde risico zijn:

- Invoering WNRA: € 450K
- Instroom vrijwilligers: € 281K

Ten opzichte van voorgaand jaar is sprake van een daling van de gekwantificeerde risico's met € 41K. Belangrijkste mutatie betreft de transitie naar de landelijke meldkamer. In 2017 was daar nog een risico voor ingeschat van € 438K. In 2018 is dit risico afgedekt door het vormen van een bestemmingsreserve van € 500K.

Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2018 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkoop blijkt dat voor enkele inkooptrajecten achteraf boven de Europese aanbestedingsdrempel liggen. Deze opdrachten zijn intern bekend. De initiële verwachting voor deze opdrachten was dat de opdrachten kleiner zouden zijn. Op basis van onze controle komt naar voren dat deze inkoop niet als onrechtmatig zijn aangemerkt.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2018, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de algemeen bestuur zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de algemeen bestuur van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van het algemeen bestuur.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV.

In de kadernota is opgenomen dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het bestuur een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het bestuur stelt uw algemeen bestuur voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2018. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Kredieten

Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoteerde kredieten.

Mutaties in de reserves

De mutaties in de reserves zoals opgenomen in de jaarrekening kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(* € 1.000)	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Vershil
Dotaties		568	568
Onttrekkingen	615	480	135
Saldo mutaties in de reserves	(615)	88	(703)

Aan de afwijkingen liggen bestuursbesluiten ten grondslag inzake de gehanteerde systematiek. De rechtmatigheid is door ons vastgesteld. De afwijking in de dotaties is met name gelegen in de vorming van de bestemmingsreserve LMS (€ 500.000).

Niet financiële beheershandelingen

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De VRH heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2018. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw Gemeenschappelijke Regeling samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

Wij hebben de juistheid en volledigheid van de WNT toelichting zoals opgenomen in bijlage 5.5 in de jaarrekening gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

De naleving van de anticumulatiebepaling maakt geen onderdeel uit van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Interne beheersing

Interne beheersing

Algemeen

Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2018 van de VRH hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van de VRH in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Bevindingen interne beheersing

In onze managementletter 2018, uitgebracht in januari 2019, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2018 opgenomen. Hieruit blijken op meerdere vlakken verbetermogelijkheden.

In z'n algemeenheid zijn wij van mening dat de interne beheersmaatregelen binnen de VRH voldoende zichtbaar zijn vastgelegd en dat deze maatregelen ook als zodanig bestaan en werken.

Automatisering

Wij hebben vastgesteld dat de automatiseringsomgeving binnen de VRH voldoet aan de daaraan te stellen eisen waardoor gesteund kan worden op uitgevoerde controles in het systeem. Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

Zowel de algemeen bestuur als de directie is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Het is van belang dat de directie, onder toezicht van de algemeen bestuur, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude, waardoor de gelegenheden tot het plegen van fraude kunnen afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude hebben ontdekt.

Interne beheersing

Wij hebben de volgende frauderisico's bij de VRH onderkend:

Gesignaleerde frauderisico's	Beheersingsmaatregelen	Systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden
Doorbreking van de beheersmaatregelen door het management bij de totstandkoming van de significante schattingsposten in de jaarrekening van de VRH	Interne review van de uitgangspunten en aannames van schattingsposten in de jaarrekening door de diverse control lagen binnen de VRH.	Detailcontrole van de aannames en uitgangspunten ten aanzien van de significante schattingsposten in de jaarrekening van de VRH
Onrechtmatige betalingen	Controle onjuistheid van het bankrekeningnummer van betalingen groter dan €10.000	Data-analyse op onlogische bankbetalingen.
	Controle op mutaties in crediteurenstamgegevens	
	Verbijzonderde interne controle op betalingen	

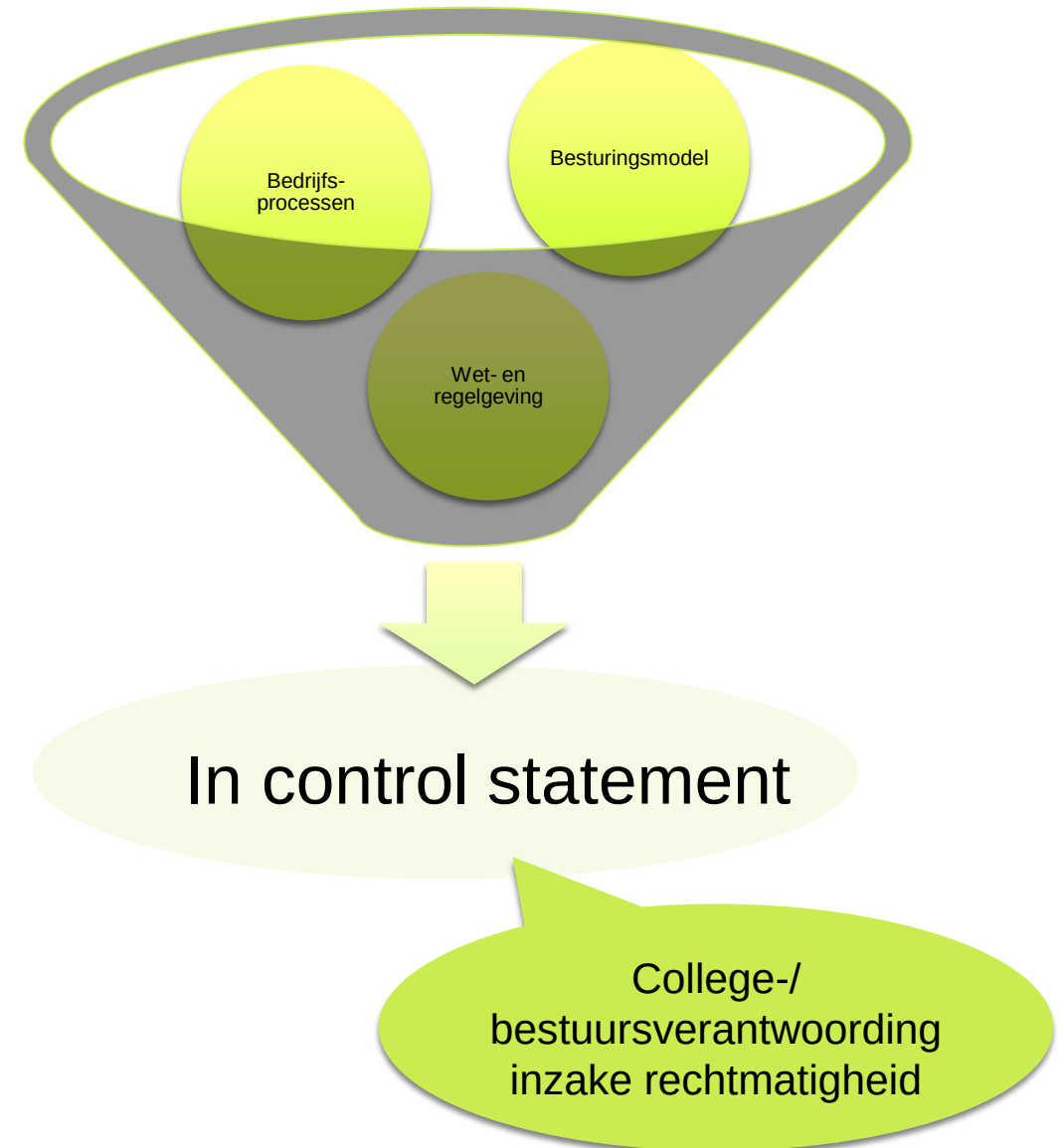
Rechtmatigheidsmededeling

Met ingang van 2021 dient de directie van de gemeenschappelijke regeling een rechtmatigheidsmededeling af te geven. In de rechtmatigheidsmededeling verantwoordt het dagelijks bestuur zich over de rechtmatigheid van baten en lasten. Deze taak berust tot aan 2021 nog bij de accountant. In de periode tot het voorjaar van 2019 bereidt het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de wijziging van de Gemeentewet voor, deze wordt vervolgens ter consultatie aan de VNG aangeboden. Inmiddels zijn een aantal gemeenten reeds aan de slag gegaan met de voorbereidingen om te komen tot de rechtmatigheidsmededeling. Hoewel natuurlijk nog niet vaststaat hoe de mededeling eruit komt te zien en dus ook niet welke werkzaamheden moeten worden verricht om te komen tot die mededeling, is het verstandig om al aan de slag te gaan met de voorbereidingen.

De ervaring van de introductie van het rechtmatigheidsoordeel door de accountant, maar ook rondom de transities in het sociaal domein, hebben bewezen dat de definitieve wetgeving dusdanig laat kan rondkomen, dat de tijd tot daadwerkelijke implementatie erg kort is geworden met alle consequenties van dien. Een goede voorbereiding en gebruik maken van de tijd die nog beschikbaar is, loont! Accountants én adviseurs van Baker Tilly zijn betrokken bij de landelijke overlegplatforms én een aantal vooruitstrevende gemeenten op dit punt. Hierin zijn inmiddels meerdere overleggen geweest waarin onder andere is gesproken over de plaats van de rechtmatigheidsmededeling in de jaarrekening, het effect op verbonden partijen en de eisen aan de interne beheersing. In de komende periode wordt dit nader uitgewerkt.

In de vergaderingen van de commissie BBV van april 2019 en oktober 2019 worden conceptteksten voor de rechtmatigheidsverantwoording en de kadernota rechtmatigheid opgesteld / besproken. De beoogde datum voor consultatie is medio 2019.

Wij adviseren de VRH om de huidige aandacht voor een toereikende interne beheersing te continueren en waar mogelijk te verbeteren en daarnaast de ontwikkelingen rondom de rechtmatigheidsmededeling te volgen.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2018 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door de VRH samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2019 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A2	Brede doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)	0	8.903.000	-

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Het ministerie van BZK stelt uiterlijk in januari van het jaar volgend op het jaar waarover wordt verantwoord een standaard format voor de tabel beschikbaar (als Excel-bestand). In dit model kan het voorkomen dat voor een specifieke uitkering twee regels nodig zijn. Eén regel is dan voor het rapporteren van fouten en de andere voor onzekerheden. Het is verplicht om van dit standaard format gebruik te maken.

Nieuw per SiSa 2018

Per SiSa 2018 zijn er een aantal aanpassingen gedaan met betrekking tot het indienen van de tabel van fouten en onzekerheden. In de tabel van fouten en onzekerheden dient per SiSa 2018 worden aangegeven wat voor controle verklaring er is afgegeven door de accountant. Zowel op rechtmatigheid als getrouwheid. Dit dient ook in het verslag van bevindingen te worden aangegeven bij de tabel van fouten en onzekerheden.

Bijlage B – Reikwijdte van de controlewerkzaamheden

Op grond van het Bado stelt het algemeen bestuur de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren. De goedkeuringstolerantie is vastgesteld door het algemeen bestuur en vervolgens ter besluitvorming gebracht van het algemeen bestuur en opgenomen in het controleprotocol. Ten opzichte van voorgaand jaar zijn er geen wijzigingen aangebracht in de te hanteren percentages.

Op grond van de jaarrekening 2018 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 980.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 2.940.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

Het rapporteringsbedrag, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door het algemeen bestuur bepaald op € 245.000 (25% van de goedkeuringstolerantie).

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	$\leq 1\%$	$> 1 < 3\%$	-	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% lasten)	$\leq 3\%$	$> 3 < 10\%$	$\geq 10\%$	-

Verantwoordelijkheid

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2018 van de VRH gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol en het controleprotocol Wet normering topinkomens 2018 vallen. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Bevestiging bij de jaarrekening

Wij hebben het algemeen bestuur gevraagd om een bevestiging bij de jaarrekening. Er zijn geen aanvullende bevestigingen toegevoegd aan de bevestiging bij de jaarrekening.

Bijlage C – Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van VRH

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. In de maatschappelijke discussie over kwaliteitsverbetering van de controle speelt de onafhankelijkheid van accountants een belangrijke rol. Vanaf 1 januari 2014 is op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. Een aantal belangrijke punten uit de ViO, die wij hieronder hebben opgenomen betreffen:

- langdurige betrokkenheid
- samenloop van dienstverlening
- geschenken en giften

Een strikte scheiding tussen controle- en adviesdiensten was al van kracht voor OOB's (organisaties van openbaar belang) vanaf 1 januari 2014 en kantoorroulatie is verplicht voor financiële jaren van OOB's vanaf 2016. Daarnaast kent de Europese verordening vanaf controlejaar 2016 striktere onafhankelijkheidseisen, maar ook nadere bevestigingen over onafhankelijkheid ter communicatie aan interne toezichthouders.

Op 17 juni 2016 is een gewijzigde ViO van kracht geworden vanwege de implementatie van Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en het algemeen bestuur van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Wij bevestigingen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de VRH in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit het afgelopen jaar niet is aangetast.

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en (senior) managers in het team maximaal zeven achtereenvolgende jaren in het team actief zijn. Daarna zullen zij intern roteren. Onze betrokkenheid in jaren laat het volgende beeld zien:

- drs. R. Buitenhuis RA (director) betrokken als verantwoordelijk accountant sinds de controle van de jaarrekening 2018.
- S. Turenhout RA (senior manager) betrokken als manager sinds de controle van de jaarrekening 2016.

Samenloop van dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurediensten. Voor niet-OOB's, zoals de VRH, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurancedienst niet van materiële invloed is op het assuranceobject. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is of;
- een verwerkingswijze in het assuranceobject ten gevolge heeft waarvan het assuranceteam twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Wij verrichten geen non-assurancediensten bij de VRH.

Geschenken en giften

Zoals met u is overeengekomen, informeren wij u hierbij over de door ons ontvangen respectievelijk verstrekte geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid boven € 100. Wij bevestigen u dat dergelijke geschenken niet door ons verstrekt zijn dan wel ontvangen.

Bijlage D – Geconstateerde controleverschillen

Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het bestuur en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Geconstateerde verschillen zijn, indien mogelijk, gecorrigeerd in de definitieve versie van de jaarrekening. Wij hebben met betrekking tot de voorziening voor groot onderhoud, gegeven de afwijking tussen de begrote kosten van groot onderhoud en de realisatie, op basis van extrapolatie een onzekerheid onderkend van 675.000.

Wij hebben deze onzekerheid, in samenhang met onze bevindingen met betrekking tot de voorziening groot onderhoud en de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) die aan deze voorziening ten grondslag ligt, met de directie besproken.

De geconstateerde onzekerheden ter hoogte van € 675.000 ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van € 2.940.000 voor onzekerheden.

Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
-	-	-
Totaal fouten	-	-

Onzekerheden

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid	Rechtmatigheid
Verschil verwachte uitgaven groot onderhoud ten opzichte van realisatie, gezien op de voorziening groot onderhoud	675.000	675.000
Totaal onzekerheden	675.000	675.000

Bijlage E – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2018 onderkend:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening, met name waar het de voorziening groot onderhoud betreft;
- Het niet voldoen aan aanbestedingsregels;
- Onjuistheden als gevolg van de migratie van Exact naar Unit4;
- Onrechtmatige betalingen.

Significante schattingsposten

De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van de VRH betreffen:

- waardering van uw materiële vaste activa;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de VRH beoordelen wij deze door het bestuur gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het bestuur aanvaardbaar zijn.

Contactgegevens

drs. Robert Buitenhuis RA

Director

r.buitenhuis@bakertilly.nl

drs Stefan Turenhout RA

Senior Manager

s.turenhout@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Scheveningseweg 80-82

Postbus 85745

2517 KZ Den Haag

+31 70 358 90 00

